

NHH



SPRÅKOVERGRIPENDE TRANSLATØRKURS

Översetterkompetanse /översettelseskompetanse med kritisk
kildebruk som uunnværlig delkompetanse

Ingrid.Simonnaes@nhh.no and Claudia.Hegrenaes@nhh.no



CIUTI



CEMS





Oversikt

1. Innledning
 - Forskrift for autorisasjonsprøven i oversettelse
 - Teoretiske kompetansemodeller
2. Testing av kompetanse i autorisasjonsprøven i oversettelse
3. Fra teori til praksis: Kildesøk og kildevurdering
 - Innhenting av relevant informasjon
 - Vurdering av relevant informasjon



Forskrift for Autorisasjonsprøve

NHH

FOR STUDENTER VIDEREUTDANNING BIBLIOTEK SØK

FORSIDEN STUDIER FORSKNING OM NHH

FORSKRIFT FOR AUTORISASJONSPRØVE FOR Å BLI STATSAUTORISERT TRANSLATØR (TRANSLATØREKSAMEN) VED NORGES HANDELSHØYSKOLE

Fastsatt av styret ved Norges Handelshøyskole 12.
desember 2019 med hjemmel i lov 1. april 2005 nr. 15 om
universiteter og høyskoler (universitets- og høyskoleloven)
§ 3-9, § 3-10 og § 8-2.

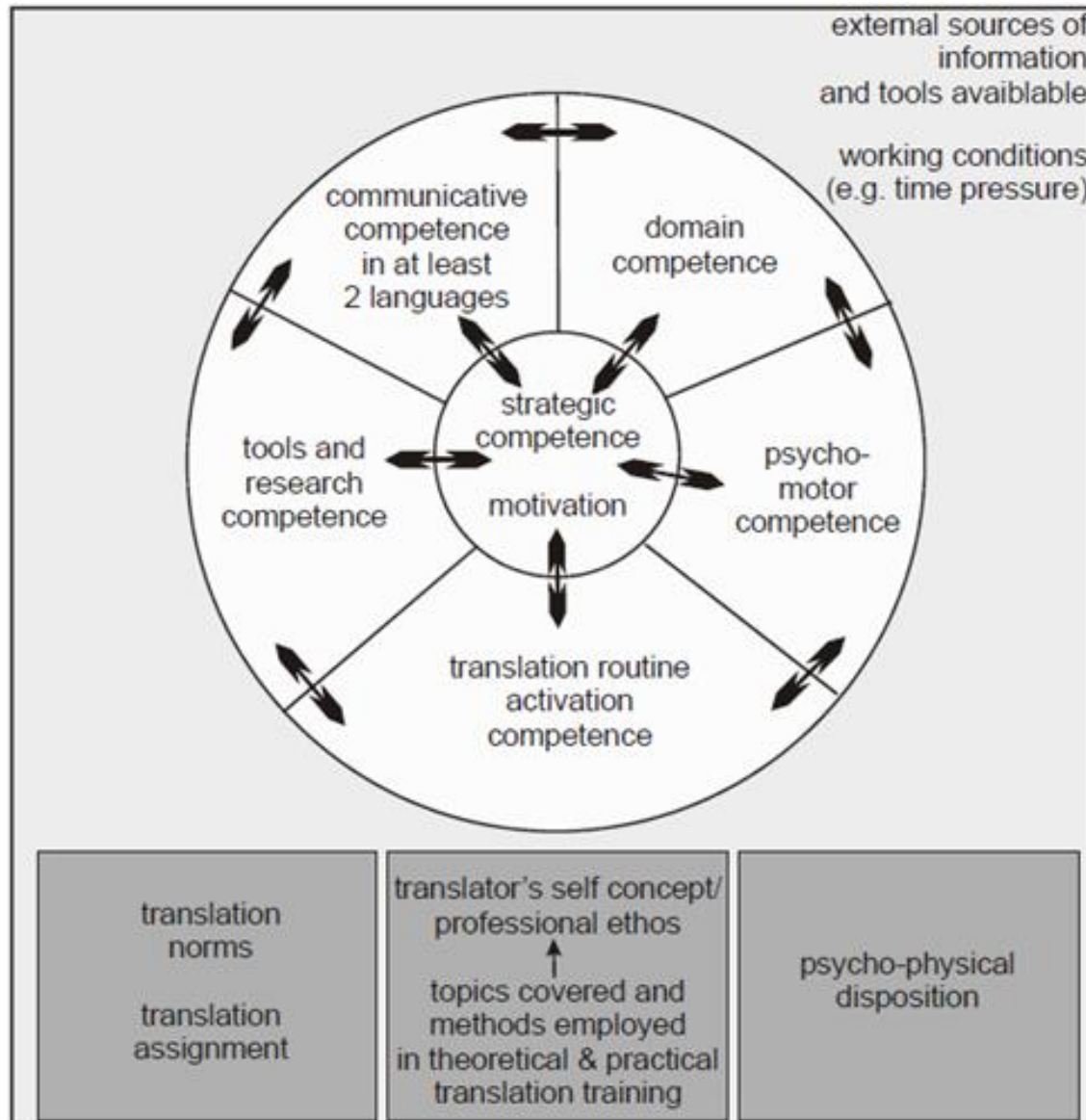
Utfyllende bestemmelser ▶

Autorisasjonsprøve i oversettelse ▶

Department of Professional and

- 👉 tilgang til internett under hjemme- og skoleeksamen
- 👉 betydningen av informasjonssøkkompetanse

Grunnleggende refleksjoner - Kompetansemodell til Göpferich (2008/2013)





Autorisasjonsprøve i oversettelse

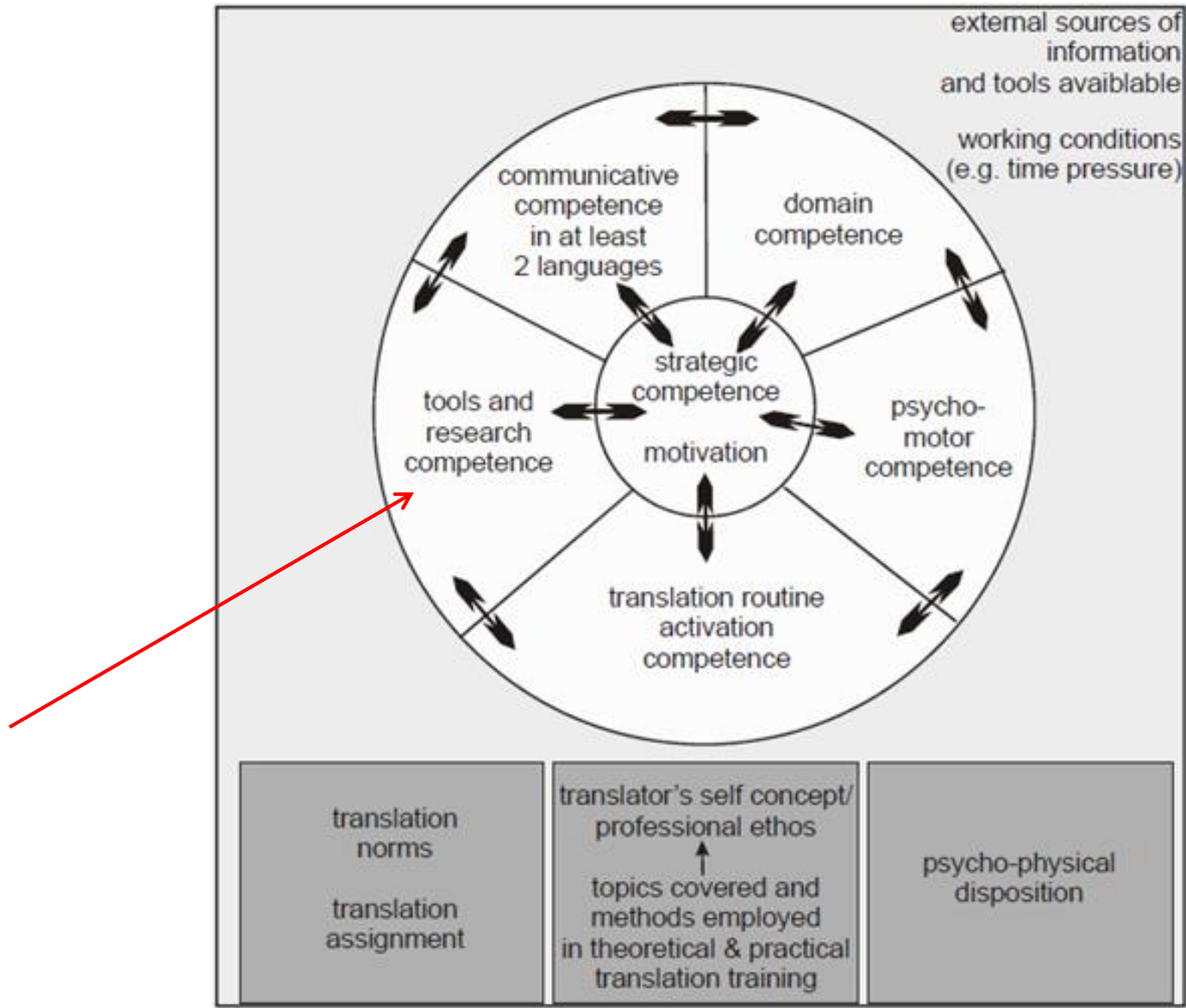
Tester kandidatens evne til å:

1. beherske kilde- og målspåk tilstrekkelig
2. utføre oversettelsen i tråd med oversettelsesoppdraget som gir opplysninger om formål og målgruppen (og hvor teksten er hentet fra)
3. formidle et budskap (som regel) i tråd med sjangermessige konvensjoner i målspåket

Et oversettelsesvalg henger alltid sammen med vurderinger knyttet til det konkrete oversettelsesoppdraget. Derfor følger her beskrivelsen av et tenkt oppdrag for oversettelse av nedenstående tekst, hentet fra nettstedet http://www.norgeskirker.no/wiki/Voss_kyrkje.

Teksten skal omsetjast til fleire språk og inngå i brosjyrar om kyrkjebygg og heilagstader i Hordaland, berekna på turistar.

4. Informasjonssøking





INNHENTING AV RELEVANT INFORMASJON

KILDESØK

KILDEEVALUERING



Kildesøk

= avgjørende (del)kompetanse både i eksamenssituasjon og i utøvelse av oversettelsesyrke

- søke på stikkord i kildeteksten
- søke på sammenlignbare tekster på målspråket som altså omhandler samme tema som kildeteksten

Fra teori til praksis I: Kildesøk i praktisk orienterte kompetansebeskrivelser

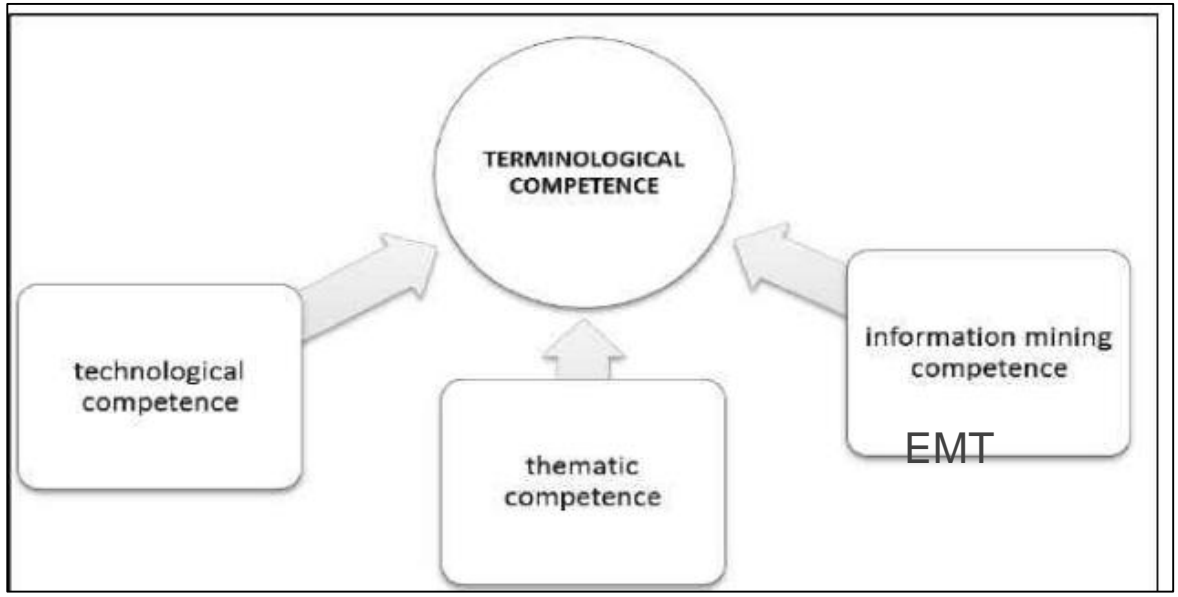


EMT (EUROPEAN MASTER'S IN TRANSLATION)

- information mining competence = the ability to search for information, by looking critically at various information sources

EN 15038 (EUROPEAN QUALITY STANDARD)

- *research competence, information acquisition and processing* = the ability to efficiently acquire additional linguistic and specialised knowledge necessary to understand the source text and to produce the target text, experience in the use of research tools and the ability to develop suitable strategies for the efficient use of the information sources available



using CAT
tools for
terminology
mining
and
management

dictionary
searching and
usage skills

strategies for
searching
online
resources

Information mining skills



Hvordan søke informasjon på nettet? (bygger på Gisle Andersen, NHH)

To muligheter:

- søke (Google o.l.)
- lete (*browse* = bla gjennom ved å følge lenker)

To informasjonsnivåer (tekst):

- nettsider (.html ; xml)
- dokumenter (.pdf; doc; rtf)

*A **web browser** (commonly referred to as a **browser**) is a software application for **retrieving, presenting and traversing information resources on the World Wide Web**. An information resource is identified by a Uniform Resource Identifier (URI/URL) and may be a web page, image, video or other piece of content. Hyperlinks present in resources enable users easily to navigate their browsers to related resources*



Eksempler:

«Kyrkja på Voss ligg sentralt, og **tettstaden** er bygd omkring henne.»

Tettsted er et begrep som i geografisk språkbruk benyttes synonymt med by, uavhengig av administrativ bystatus eller administrative grenser.

Begrepet tettsted benyttes i Norge for å fange opp urbaniseringen utenfor de tradisjonelle bykommunene, enten det gjelder byenes forsteder eller selvstendige tettsteder ellers i landet. (SNL)

Kildetyper

- **Ved forståelsesproblemer:** bruk autoritative kilder først på kildespråket



- Start med
 - 1) enspråklig ordbok på kildespråket
 - 2) enspråklig tekst på kildespråket (inn i autentiske dokumenter, produsert av autoriteter på området)
- Deretter gjenta det samme på målspråket

Eksempe: kultstad og tingstad

<https://nn.wikipedia.org/wiki/Kult>

Se også SNL
vikingtidende - tinget





Søkeprossessen fra norsk til fremmedspråk – eksempel
(øk.-adm./ jur./ teknisk domene) testes til skoleeksamen (SE)



'Bitcoin' /
'bitcoin'
Bokmålsordbok



<https://en.wikipedia.org/wiki/Bitcoin>



<https://snl.no/Bitcoin>

= ingen treff

is a [cryptocurrency](#). It is a decentralized [digital currency](#) without a [central bank](#) or single administrator that can be sent from user to user on the [peer-to-peer](#) bitcoin network without the need for intermediaries

Jfr. den norske info er ein [digital valuta](#) og programvare knytt til generering og bruk av valutaen. Bitcoin er ein [kryptovaluta](#), ei form for krypterte elektroniske [kontantar](#). Valutaen er ikkje knytt til ei [sentralbank](#). Transaksjonar blir kontrollerte gjennom nettverksnodar ved hjelp av [kryptografi](#) og oppteikna i ein såkalla [distributed ledger](#) kalla ei [blokkjede](#). [...]

For at en bitcoin ikke skal kunne sendes til to personer samtidig, må transaksjoner sorteres i tid. Til å gjøre dette benyttes det en blokk-kjede i Bitcoin.

Transaksjoner som ikke er endelig klarert pakkes sammen i «blokker». En ny blokk har en referanse til den forrige slik at blokkene danner en kjede og dermed en tidsdimensjon i Bitcoin-nettverket. Når en transaksjon er blitt inkludert i en blokk, anses den som endelig klarert.

Jur. domene – tidligere SE



'varetekt'
Bokmålsordbok



<https://snl.no>



strpl. § 184
Den tingrett som den pågrepne fremstilles for, avgjør ved kjennelse om han skal **undergis varetektsfengsling**



(tospråklig ordbok) / sammenlignbar tekst fra samme erfaringsområde

= varetektsarrest

Dersom etterforskningsmessige grunner tilsier det, kan en varetektsinnsatt underkastes isolasjon under varetekten etter bestemmelse fra en domstol.

Kunne ikke fransk, mann ble løslatt

BERGEN KL. 09.46: Bergenspolitiet ville varetektsfengsle en litauisk statsborger. Bakgrunnen var at franske myndigheter mener han er sentral i et nettverk som har stjålet deler fra bilvrak i Frankrike, fraktet disse til Polen og solgt dem videre. Arrestbegjæringen var skrevet på fransk, et språk retten ikke behersket. Bergen tingrett gjennomgikk saksdokumentene og mente det kun var grunnlag for mistanke mot mannen. Det er ikke nok for å fengsle. Han ble dermed løslatt, men blir sittende i arrest. Politiet anket avgjørelsen og fikk såkalt oppsettende virkning. Dommeren i saken i mente dokumentene burde ha vært oversatt, og utelukket ikke at saken kunne ha fått et annet utfall hvis det hadde vært gjort. Nå skal Gulating lagmannsrett avgjøre om mannen skal fengsles eller løslates.

NB!

NHH



*Merk: For de tekniske
tekstene finnes det
ofte også
billedmateriale på
nettet*

<https://www.marine.ie/Home/site-area/areas-activity/aquaculture/sea-lice/life-cycle-salmon-louse>



Målspråklige sammenligningbare tekster / Korpus

Today a mixed system of knowledge management is needed that enables translators to integrate their skills with electronic systems. Corpora resources are the basis of any such system and will very soon **replace the traditional dictionaries and encyclopaedias.**" (Borja Albi 2007: 29; fremheving av I.S.)

Jfr. DIY-corpora



Korpus – definisjon – bruksområder – eksempler (tilpasset etter Gisle Andersen, NHH)

= **tekstsamling** spesielt utviklet for språkforskningsformål og språkteknologi
(én-/flerspråklig – allmenn-/fagspråk)

- Oversettelsesrelaterte formål

- **Fordeler:**

- Språklig intelligent søkbegrensning (ordklasse, lemma)
 - Kollokasjonsmønstre (f.eks. 'vedta lov', 'ønske velkommen')
 - Søkbegrensning iht tekstsjangre og stilnivå

- **Eksempler:**

- Enspråklig NOR
 - Norsk aviskorpus: <http://avis.uib.no/>
 - Enspråklig ENG
 - Corpus of Contemporary American English: <http://corpus.byu.edu/coca/>
 - Flerspråklig NOR/ENG/GERM/FRA/FIN/SWE/NED/POR
 - KIAP (fagspråk): <http://kiap.uib.no/KIAPCorpus.htm>
 - Oslo Multilingual Corpus: <http://www.hf.uio.no/ilos.OMC>
 - Corpus of Contemporary American English: <http://corpus.byu.edu/coca/>

- **Ulemper:**

kommersiell/ikke-
akademisk bruk kan være
problematisk
Vanligvis bare tilgang til
tekstfragmenter, ikke hele
tekster

f.eks. PL EUROLECT

<https://eurolect.ils.uw.edu.pl/pl-eurolect-corpus/>

<21.09.19



VURDERING AV RELEVANT INFORMASJON



Fra teori til praksis II: Informasjonssøkkompetanse og kildevurdering

- Kildene skal være
 - Verifiserbare
 - Pålitelige
 - Nøyaktige

Bruk Wikipedia helst bare som «innfallsport» – gå videre til oppgitte lenker derfra
Ellers f.eks. SNL (Store norske leksikon er et gratis og komplett oppslagsverk **skrevet av fagfolk**, og innholdet er **vitenskapelig fundert**) <https://snl.no/>

Se ellers eksemplene omtalt tidligere her.

Kvalitetssikringspraksis (bygger på Gisle Andersen, NHH)



- Jfr. Wikipedia:

"Wikipedia is a free web-based encyclopaedia that is **openly editable**. It is one of the largest reference web sites, and attracts around 65 million visitors per month. Articles on Wikipedia are written collaboratively by an international group of volunteers but anyone with Internet access can write or edit articles. [...]

Please note that any 'substandard' or 'disputed' information is subject to removal."

- Innholdsadvarsler

"This article contains **weasel words**: vague phrasing that often accompanies **biased** or **unverifiable** information."

Har egen "Cleanup task force"

#####

- Spes. innen akademia: fagfelle vurdering (peer review)



Kvalitetsnivåer for nettstedsinformasjon (NO)

– bygger på Gisle Andersen (NHH)



| | Offentlig sektor | Privat sektor |
|---------|--|--|
| Høy | Offentlig forvaltning (nasjonalt nivå) Regjeringen.no Landsdekkende organisasjoner ... | Statseide bedrift/nasjonalt nøkkelselskaper Børsnoterte selskaper Private/halvstatlige stiftelser ... |
| Middels | Offentlig forvaltning (lokalt nivå) Regionale helseforetak ... | Kommunale foretak Lokale storbedrifter ... |
| Lav | Ukjente aktører | Småbedrifter; personlige nettsider; ukjente aktører |